

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Lectio 19. Explicatio horum verborum: Illumina sedentes in tenebris &
umbra mortis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

LECTIO XIX.

Explicatur Tertia Pars.

Veni Et Illumina sedentes in tenebris.

Parti se-
dent in
tenebris.
2. In tene-
bris
Ephes. 4.
Isaia 42.

EX dictis satis conspicuum esse potest, cur advocetur Messias, ut veniat, & illuminet sedentes in tenebris & umbra mortis. Quia tamen sacra eloquia hoc loquendi modo varij generis personas solent designare, paulo altius & latius id repetere haud supervacaneum erit.

Primo quidem, Scriptura sancta per sedentes in tenebris & umbra mortis solet intelligere eos, qui in caligine infidelitatis detinentur. Unde de Gentibus idololatriis & infidelibus dicit Apostolus: Tenebris obcuratum habentes intellectum, per ignorantiam quae est in illis, propter caecitatem cordis ipsorum. De quibus etiam Isaia dicit: Discant caecos in viam quam nesciunt, & in semitas quas ignoraverunt, ambulare faciam, ponam tenebras coram eis in lucem, & prava in recta. Nempe ipsi in tenebris ignorantiae & infidelitatis & in periculo aeternae mortis sedentes, & habentes obcuratum cor & intellectum, nesciunt videre vias vitae, semitas iustitiae, portas felicitatis aeternae. Nesciunt Deum à quo facti sunt, nesciunt viam qua itur ad eum, nesciunt illam felicitatem cujus gratia facti sunt. Immo ignorant seipso, ignorant se filios irae, morti obnoxios, ignorant naturam suae vulnera & insufficiantiam ad bonum, ignorant gratiae & regenerationis necessitatem, ignorant Mediatorem, ejusque sanguinem quo restituuntur ad vitam. Ideoque in caligine recte sedere dicuntur, in confusione, in tenebris & umbra mortis. Qui vero fidei lucem perceperunt, haec omnia norunt, viam veritatis & vitae requirunt, gratiam implorant, Mediatorem invocant, scientiam ejus adstant. Unde Apostolus de se, & illis qui ab infidelitate conversi erant, dicebat: Ille qui de tenebris dixit lumen splendens, ipse illuxit in cordibus nostris, ad illuminationem scientiae claritatis Dei in facie Iesu Christi. De his etiam supra explicuimus illud: Populus qui habitabat in tenebris, vidit lucem magnam, habitantibus in regione umbrarum mortis lux orta est eis.

Secundo; per sedentes in tenebris & umbra mortis, possunt intelligi quilibet haerentes in statu aliquo peccati. Hi in tenebris agunt, quia interiori lumine destituti sunt, & quasi caeci, res ut oportet, non intuentur, nec diiudicant. Ponunt enim bonum malum, & malum bonum, & in electione gravissime errant. Ac tandem, dum tenebras suas excutere non sciunt, sed statum suum tenebrarum amant tamquam filij tenebrarum, de tenebris in tenebras pergunt, de internis ad aeternas. Hi sunt, qui post hanc vitam, dum poena eis cerperit oculos aperire, sermo, sed sermo clamant: Ergo erravimus à via veritatis, & iustitia lumen non luxit nobis, & sol intelligentia non est ortus.

3. In tenebris sedent peccatores.
Rational. Evang.

nobis. Et quidem antea non agnoscebant, sed ut loquitur Sanctus Iob: Rebelles lumini erant, & si aurora gratiae eos ad conversionem morum, ad novae vitae inchoationem invitabat, ipsi arbitrabantur umbram mortis, placentes sibi in tenebroso illo statu, in tenebris quasi in luce ambulantes. Simile miles planè ipsi populi Atlantici, & quibusdam aethyopiae habitatoribus, qui dicuntur ab Historicis inimici Solis, tempore ortus & occasus maledictionibus cum impetentes. Quia scilicet nigris istis populis nigra placet nox, auroram & lucem infectantur, qua nihil commodius, cum & omnium in tellure bonorum sit featurigo. Non absimiliter sanè aliqui in peccatorum nocte sedentes fugiunt lucem veritatis, quasi umbram mortis, de quibus dicitur: Dilexerunt homines magis tenebras quam lucem. Et unde istud, nisi quia obcuratum habent intellectum, & cor caecum.

Hoc tandem fallis est de Sancto Augustinus, qui cum contuisset aetatem floridam in carnis vitis & caeca nocte saeculi, veritatis lumini, Matrisque lachrymis & monitis rebellis; postea conversus, & oculos aperiens ad candidantem gratiae auroram, gratias Deo sic agit: Vere Domine tu es Deus meus, qui eduxisti me de tenebris, & umbra mortis. Et vocasti me in admirabile lumen tuum, & ecce video. Gratias tibi illuminator meus. Es conversus sum, & vidi tenebras in quibus fueram, & abyssum tenebrarum in qua jacuebam, & exivi, & dixi: Vera tenebris mortis! Vera caecitatis illi in qua videre non poteram lumen caeli! Vera praeterita ignorantia mea, quando non cognoscebam te, Domine. Serò te cognovi lumen meum verum, serò te cognovi, sed gratias tibi, quoniam illuminasti me, & cognovisti te me.

Cum itaque Deus sit lux per essentiam, sicut dicit Sanctus Iohannes: Deus lux est, & tenebra in eo non sunt ulla, sequitur, peccata quae avertentiam à Deo generant, tenebras esse. Unde concluditur idem: Qui dicit se in luce esse, & fratrem suum a se, in tenebris esse, iugiter odit. Et iterum: Qui odit fratrem suum, in tenebris est. Et in tenebris ambulat, & nescit quae est, quia tenebra occaecaverunt oculos eius. Passiones nimirum inordinatae, odium, ira, invidentia, caliginem offundunt animo & quandam caecitatem. Eadem ratione peccatum umbra mortis dicuntur, quod in illis sit quaedam mors, sive mortis quaedam imitatio. Sicut enim mors est quaedam privatio vitae, separans animam à corpore, vitam habentem, ita peccatum mortis similitudinem in se gerit, dum separat animam à Deo, qui est vita nostra; sive dum tollit gratiam, quae est vita quaedam animae nostrae. Vel ut explicat S. Gregorius: Umbra mortis etiam imitatio antiqui hostis accipitur. Ipse enim, quia mortem intulit, Mors vocatur, Iohanne assestante, qui ait Apoc. 6. Nomen illi Mors. Per umbram igitur mortis ejus imitatio designatur, quia sicut umbra iuxta qualitatem corporis ducitur, ita actiones iniquorum de specie imitationis eius exprimitur.

Tertio, per sedentes in tenebris & umbra mortis, intelliguntur peccatores, qui in tenebris agunt, quia interiori lumine destituti sunt, & quasi caeci, res ut oportet, non intuentur, nec diiudicant. Ponunt enim bonum malum, & malum bonum, & in electione gravissime errant. Ac tandem, dum tenebras suas excutere non sciunt, sed statum suum tenebrarum amant tamquam filij tenebrarum, de tenebris in tenebras pergunt, de internis ad aeternas. Hi sunt, qui post hanc vitam, dum poena eis cerperit oculos aperire, sermo, sed sermo clamant: Ergo erravimus à via veritatis, & iustitia lumen non luxit nobis, & sol intelligentia non est ortus.

Simile

Ioan. 3.

Soliloq. 3.

peccatum umbra mortis.

Simile.

L. 1. Mor.

C. 3.

3. Sedentis 102.

in tenebr. sunt iusti in afflictionibus.
Psal. 12.
Psal. 43.

is etiam iusti & pii intelligi possunt, qui in more & afflictione jacent, ab injustis & impiis oppressi. Pro afflictionibus enim tenebras & umbram mortis quandoque sumi, patet ex illo, *Si ambulaveris in medio umbrae mortis, non timbo mala, quoniam tu mecum es.* Et iterum: *Humiliasti nos in loco afflictionis, & cooperuit nos umbra mortis.* Nempe hi qui in squalore & merore jacent, in quadam velut morte jacere videntur, & illis mortis saepe cogitatio occusat & imago, sicut in tenebris agentibus, umbrae. Ex his ergo tenebris clamant pii; & implorant lucem, auxiliumque divinum, ut eripiantur, ac benigno serenoque vultu respiciantur, quasi solari radio. Hinc illud: *Deus miseretur nostri & benedicat nobis, illuminet vultum suum super nos, & miseretur nostri.* Item: *Illustra faciem tuam super servum tuum.* Denique si afflictorum & in tenebris jacentium, potest esse vox illa apud Isaiam: *Custos quid de nocte. Custos quid de nocte?* Vox enim illa ad Deum potest dirigi, qui custos est hominum, & de aeternitatis specula speculatur super salutem eorum; ad quem clamant pii ab impijs afflicti & oppressi. O custos nosster, quid de nocte? Quid fiet de tanta tribulatione? quamdiu in illa quasi derelicti verfabimur, quandonam illa finem accipiet, te illucescente, & umbram mortis ob oculos nostros versantis, caliginemque cum lacrymis detergente? Eja Sol nobis exorere, & diem veritatis, benignitatis, & justitiae tuae nobis ostende, ut per illum respiremus, & vivamus, qui quasi emortui jacemus.

A. Sed in tenebr. sunt Patres in limbo.

Quarto, per sedentes in tenebris & umbrae mortis, recte intelliguntur antiqui Patres in limbo. Verè enim hi sedebant in tenebris, ab omni actione quieti; & corpora eorum in tenebris jacebant sepulchri; & tenebrae dicuntur umbrae mortis, quia mortem sequuntur, & ab illa proveniunt. De his loquitur Job: *Dimite me, ut plangam paululum dolorem meum, antequam vadam ad terram tenebrosam, ubi umbrae mortis, & nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat.* Haec sunt tenebrae inferni, cujus pars erat limbus & carcer Patrum, è quo educi debebant per Christum.

Christus Sol iustitiae.
4. Habet radios.

Itaque hos omnes Sol Justitiae Christus illuminat, omnes inquam, qui quocumque modo in tenebris versantes, ad illius lucem cum gemitu cordis respirant. Habet enim, ut iterum alibi dixi, quadruplices radios: quidam tendunt sursum, quidam deorsum, quidam dextrorsum, quidam sinistrorsum. 1. Per radios sursum tendentes, illuminat Beatos, & laetificat Angelos, quin lumine ejus vident lumen, in Filio Patrem: qui gaudent in visione humanitatis ejus, radiantis in Ecclesia Triumphante instar Solis. Sol enim civitatis caelestis & *Lucerna ejus est Agnus.* 2. Per radios deorsum tendentes illuminavit olim animas in limbo in tenebris agentes, juxta suum promissum: *Pensabo omnes inferiores partes terrae, & inspiciam omnes dormientes, & illuminabo omnes sperantes in De-*

Psal. 24.

mino. Nunc autem illuminat per eosdem radios animas, in Purgatorii tenebris & meroribus gementes, refrigerium illis & solamen lucis suae impertiens, easque tandem in Regionem veræ & aeternae lucis educens, de Regione umbrae mortis. 3. Per radios dextrorsum tendentes illuminat iustos, quia quicquid lucis, quicquid gratiae, quicquid caelestium donorum participant, ab ipso participant, qui est *Splendor paterna gloriae: De luce lucem profert: Lux lucis & Fons luminis: Dies diem illuminans.* Atque cum ipsi in tribulationum aut perfectionum caligine mererent, quasi mortis umbrae cooperiti, mox adest dissipans nebulas omnes virtute luminis sui, robur patientiae, & cordis gaudium eis donans in medijs afflictionibus, aut cito ex illis eos eruens. 4. Per radios sinistrorsum tendentes, peccatores respicit, quos Scriptura more suo loquendo in tenebris & umbram mortis, ut sursum aspiciant Aeternum Solem, & vitae lucem. His Paulum, his Mattheum, his Magdalenam & Samaritanam, his Aegyptiacam Mariam, Pelagiam, Thaidem, & innumeros quotidie peccatores in nocte caliginosa jacentes respicit, illustrat & erigit, & de filijs tenebrarum lucis efficit filios.

Veni ergo, ô Oriens, ô Splendor lucis aeternae, ô Sol justitiae! & qui olim mundum tenebris errorum, ignorantiae, peccatorum, oppressum & emortuum lucem tuam ad vitam revocasti: qui Sanctos Patres de caliginoso loco per viscera misericordiae tuae illis oriens illustrasti, eduxisti, & in viam pacis aeternae quae lucis, direxisti: respice & illos, qui adhuc modo in tenebris sedent & umbrae mortis, illuminavaltum tuum super eos, miserans super tenebrosa sorte eorum. Respice pios gementes & lucentes sub oppressione impiorum, tanquam in caligine & umbrae mortis jacentes, & luce tua eorum tenebrosa corda circumdes, ut agnoscant cecitatem suam, ut videant abyssum in qua jacent, & expavescant, ut ab illa pede m lubricum revocentur, jamque conentur ad dirigendos gressus in viam aeternitatis & veræ Lucis consentientes quia tu solus *Sol illumi.* *Psal. 75.*
nans mirabiliter à montibus aeternis.

OS (I) SO